

**ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ” -
БЛАГОЕВГРАД**

СТАНОВИЩЕ

От **проф. д-р Стефан Йорданов Кирилов**, член на научно жури по процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, съгласно **Заповед № 1821/12.09.2025 г.** на Ректора

Тема на дисертационния труд:

**СТРАТЕГИИ ЗА РЕВИТАЛИЗАЦИЯ НА МУЗЕЯ КАТО ОБЕКТ НА
КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ**

Докторант: Симана Здравкова Марковска, редовна форма на обучение в катедра „Туризм“ при Стопански факултет

Научен ръководител: проф. д-р Мария Станкова

Настоящото становище е изготвено по процедурата за публична защита на редовен докторант Симана Здравкова Марковска към катедра „Туризм“ на Стопанския факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград.

Основание за представяне на становището е участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед № 1821/12.09.2025 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград за провеждане на процедура за придобиване на ОНС „доктор“ по ПН 3.9 „Туризм“, докторска програма „Икономика и управление на туризма“.

По процедурата е представен дисертационен труд, автореферат на български и английски език и автобиография на докторант Марковска. В автореферата са включени списъци с публикации и с приноси, реализирани в резултат на изследването. Материалите са предоставени на електронен носител. Приложен е отчет за автентичност на текст от програмата iThenticate.

I. Обобщено представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от **271 страници**. Той включва списъци с фигури и таблици и използвани съкращения, въведение (9 страници), **184 страници** основен текст, структуриран в три глави и заключение, използвана литература и 7 приложения. Библиографията се състои от **190 информационни източника** - 68 на кирилица и 122 на латиница, от които и 66 източника от интернет. В текста са включени също **59 фигури и 35 таблици**.

В глава първа, с наименование „Параметри на развитието и статус на музеите като обекти на културния туризъм“, са включени два параграфа, проучващи теоретичните основи и развитие на културния туризъм в национален и глобален аспект, както и концептуална рамка и еволюция на музея като институция.

Втора глава разглежда методологически въпроси при изследване на стратегиите за ревитализация на музея като обект на културния туризъм, която съдържа три параграфа, а именно: Методи за изследване на съществуващи стратегии за ревитализация и/или реализация на музея на пазара на културния туризъм; Интерпретация на културното и природно наследство и Избор на стратегия за ревитализация на музея като обект на културния туризъм.

Глава трета „Избор на стратегия за подобряване ефективността и параметрите на представяне на музея като обект на културния туризъм“, също съдържа три параграфа, съществуващи стратегии за реализация и/или ревитализация на музея като обект на културния туризъм, експеримент по прилагане на инструментариума на интерпретацията на наследството в музея и стратегически насоки за ревитализация на музея като обект на културния туризъм.

Актуалността и значението на изследваната тема са представени от докторанта в самото начало на въведението. Именно в контекста на представените особености на музеите като институции и на техните публики, разгледани като туристи, се идентифицира актуалността на настоящия изследователски труд, ориентиран към стратегиите за ревитализация на музея като обект на културния туризъм.

Целта на изследването и изследователска теза са свързани с разкриването на потенциала за развитие на музеите на пазара на културния туризъм като се предложи стратегия за ревитализация. Определянето на основната цел на дисертационния труд, поставя общо 6 задачи, които да спомогнат за нейното постигане.

Обект на изследването в дисертационния труд е музеят като институция във връзка с културния туризъм. Тук акцентът е поставен върху мястото, което музеят заема по дефиниция още със създаването си, както и върху ефектите от проявлението на социално-икономическите промени.

Предмет на изследването са стратегическите подходи, приложими от музеите за тяхната ревитализация като обекти на културния туризъм. Във фокуса на внимание е поставен избран Регионален исторически обект и неговото управление при използване на инструментариума на интерпретацията. Специално внимание е отделено на реализиране на ефектите от интерпретацията на наследството, чрез разработване и провеждане на експеримент в реални музейни условия.

Дисертационният труд е логически издържан. Той се отличава с правилна структура и сравнително добър баланс между отделните три глави, които са със следния обем: 48, 39 и 94 стандартни страници.

Обобщеното представяне на дисертационния труд е отразено и в изготвения от докторанта **автореферат** с обем от **56 страници** на български език /**52 страници** на английски език/. В него, коректно са описани отделните части на изследването, представени са приносните моменти и са изброени реализираните по темата публикации.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на докторанта

Симана Марковска е формулирала **5 научни и приложни резултати**, които дават важен принос към работата на музеите във връзка с тяхното естествено място и роля като обекти на културния туризъм. Приносите са лично постижение на докторанта.

Високата оценка на значителния по обем дисертационен труд е преди всичко свързана с изследваните различни стратегически подходи към успешната реализация на музеите на пазара на културния туризъм, както и систематизираните и обобщени резултатите от направената **сравнителна оценка на 24 регионални исторически музея в България** по пет предварително зададени напълно релевантни теми, по отношение приветливост, достъпност, експозиции, услуги за посетителите и прояви на тези културни обекти.

Въз основа на получените резултати при проучванията са формулирани стратегически насоки, които да подпомогнат за музейната ревитализация на пазара на културния туризъм чрез използване на методите и инструментите на интерпретацията на наследството. С цел максимизиране на практическия ефект от научно-изследователската дейност е подготвена и рамка на **Стратегия за ревитализация на музея като обект на културния туризъм**, която е приложима за всички музеи на всички нива на управление.

Докторантката е представила **5 публикации**, свързани с дисертационния труд - 2 самостоятелни и 3 в съавторство с научния ръководител. Общо **2 публикации са на английски език**. С представените публикации Симана Марковска отговаря на изискванията за необходимия брой точки по наукометрични показатели за присъждане на ОНС „доктор“.

III. Критични бележки и препоръки

Като оценявам високо постигнатото в дисертационното изследване, считам че **Симана Марковска** би могла да продължи и задълбочи научните си изследвания в областта на **стратегията за ревитализация на музея като обект за развитие на културния туризъм**.

Основната бележка по дисертационния труд е свързана с **оформлението**. В полза на докторанта, би било обръщайки внимание на правилното систематизиране на фигурите и таблиците в отделните три глави от дисертацията. Така например на страница 55, Таблица 7., с наименование *„Брой музеи в България за периода 2014-2019 г.“*, посочения от докторанта период в таблицата е *„2014-2023 г.“*.

Също така, трябва да се обърне внимание на задължителното **посочване на източника**. Така например във Втора глава, точка 3 не са посочени източниците под Таблицы 16 и 17, макар, че от текста става ясно, че съдържащата се в тях информация е систематизирана от автора. Това се отнася и за Трета глава, точка 1 - таблици от 18 до 35 и фигури от 16 до 20 и в точка 2 – фигури от 24 до 59, като фигура 52, на страница 180 трябва да е под **номер 53**, както е посочено на страница 6 в Списъка на фигурите и таблиците на дисертационния труд.

Положително би било също, в края на всяка от отделните три глави на разработката да са формулирани и изведени основни изводи.

Препоръчвам на докторант Марковска да продължи да публикува резултатите от свои научни изследвания в **авторитетни чуждестранни реферирани и индексирани издания**, което би популяризило нейните оригинални идеи в научните среди.

Към докторанта имам следния въпрос:

- 1. Според Вас, какви могат да бъдат основните перспективи за развитие на музейния туризъм предвид наличните ресурси на т. нар. строго специализирани /тематични/ музей в България и чужбина?*

IV. Заключение

С убеденост мога да заключа, че представения дисертационен труд е лично дело на докторанта, характеризиращ се с висока стойност и оригинален научно-приложен характер, също така и че са спазени изискванията на ЗРАСРБ и вътрешните правила на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград. Симана Здравкова Марковска притежава необходимите качества, професионален опит и компетентности за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

На основата на безспорните научни приноси и съществената научно-приложна значимост на дисертационния труд изразявам своето положително становище и предлагам на Уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително и да вземат решение, с което да се присъди на кандидата образователната и научната степен „ДОКТОР“ по ПН 3.9. „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление на туризма“.

Дата: 10.11.2025 г.

Член на научното жури:

Проф. д-р Стефан Кирилов

(Подпис)

SOUTH-WEST UNIVERSITY “NEOFIT RILSKI” – BLAGOEVGRAD

ACADEMIC OPINION

by **Prof. Dr. Stefan Yordanov Kirilov**,
member of the Scientific Jury for the procedure for awarding the educational and scientific
degree “**Doctor**” at South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad,
pursuant to **Order No. 1821 / 12.09.2025** issued by the Rector.

Title of the dissertation:
**STRATEGIES FOR THE REVITALIZATION OF THE MUSEUM AS AN OBJECT
OF CULTURAL TOURISM**

Doctoral candidate:
Simana Zdravkova Markovska, full-time PhD student at the Department of Tourism,
Faculty of Economics

Scientific supervisor:
Prof. Dr. Maria Stankova

This opinion has been prepared as part of the procedure for the public defense of **Simana Zdravkova Markovska**, a full-time PhD candidate at the Department of Tourism, Faculty of Economics, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad.

The basis for submitting this opinion is my participation as a member of the **scientific jury** for the defense of the dissertation, in accordance with **Order No. 1821/12.09.2025** issued by the Rector of SWU “Neofit Rilski” for conducting the procedure for awarding the **educational and scientific degree “Doctor”** in professional field **3.9 “Tourism”**, doctoral programme **“Economics and Management of Tourism.”**

As part of the procedure, the doctoral candidate submitted her dissertation, an abstract in both Bulgarian and English and doctoral student’s CV. The abstract includes a list of publications and a summary of the contributions resulting from the research. All materials have been provided in electronic format. An authenticity report from iThenticate program, were attached.

I. Summary Presentation of the Dissertation

The dissertation consists of **271 pages** and includes lists of figures, tables, abbreviations, an introduction (9 pages), a main text of **184 pages** structured in three chapters and a conclusion, followed by references and seven appendices. The bibliography comprises **190 information sources** – 68 in Cyrillic and 122 in Latin script, including 66 internet sources. The text also contains **59 figures and 35 tables**.

Chapter One, entitled “*Parameters of Development and the Status of Museums as Objects of Cultural Tourism*,” consists of two sections that explore the theoretical foundations and development of cultural tourism at both national and global levels, as well as the conceptual framework and evolution of the museum as an institution.

Chapter Two addresses methodological issues in studying strategies for revitalizing museums as objects of cultural tourism. It contains three sections:

- Methods for examining existing strategies for the revitalization and/or positioning of museums on the cultural tourism market;
- Interpretation of cultural and natural heritage;
- Choice of strategy for revitalizing the museum as an object of cultural tourism.

Chapter Three, entitled “*Selection of a Strategy for Improving the Effectiveness and Presentation Parameters of the Museum as an Object of Cultural Tourism*,” also includes three sections discussing existing strategies for realization and/or revitalization of museums, an experiment in applying heritage interpretation tools in a museum setting, and strategic guidelines for revitalization of museums as objects of cultural tourism.

The relevance and significance of the research topic are clearly presented in the introduction. In the context of the specific features of museums as institutions and their audiences as tourists, the topicality of this study – focused on strategies for museum revitalization within cultural tourism – is convincingly justified.

The **research aim and thesis** are linked to revealing the potential for developing museums in the cultural tourism market through the proposal of a revitalization strategy. The main goal of the dissertation is operationalized into **six specific research tasks**.

The **object of study** is the museum as an institution in relation to cultural tourism, emphasizing its defined societal role and the effects of socio-economic changes.

The **subject of study** involves strategic approaches applicable to museums for their revitalization as cultural tourism objects. The research focuses on a selected regional history museum and its management through the tools of heritage interpretation. Particular attention is paid to assessing the effects of interpretation through an experiment conducted in a real museum environment.

The dissertation demonstrates logical coherence, a sound structure, and a balanced division among the three chapters, with respective lengths of 48, 39, and 94 standard pages.

The summarized presentation of the dissertation is reflected in the **author’s abstract**, which consists of **56 pages in Bulgarian** and **52 pages in English**. It correctly describes the structure of the research, presents the contributions, and lists the related publications.

II. Evaluation of the Scientific and Practical Results and Contributions

Simana Markovska has formulated **five scientific and applied contributions**, which provide an important addition to the understanding and practice of museums in their natural

role as objects of cultural tourism. These contributions are the personal achievement of the doctoral candidate.

The high assessment of this substantial dissertation is primarily due to the exploration of different strategic approaches to the successful positioning of museums in the cultural tourism market, as well as the systematic and summarized results of a **comparative evaluation of 24 regional history museums in Bulgaria**, analyzed according to five relevant criteria – hospitality, accessibility, exhibitions, visitor services, and activities of these cultural institutions.

Based on the results obtained, the doctoral candidate formulates **strategic guidelines** to support museum revitalization in the cultural tourism market through the use of heritage interpretation methods and tools. To maximize the practical effect of the research activity, a **Framework Strategy for the Revitalization of Museums as Objects of Cultural Tourism** has been prepared, applicable to all museums at all levels of management.

The PhD candidate has presented **five publications** related to the dissertation – two individual and three co-authored with her scientific supervisor, including **two in English**. Through these publications, Simana Markovska meets the requirements for the necessary scientometric indicators for the awarding of the educational and scientific degree “Doctor.”

III. Critical Remarks and Recommendations

While highly appreciating the achievements of the dissertation, I believe that **Simana Markovska** could continue and deepen her research in the field of **strategies for museum revitalization as a tool for cultural tourism development**.

The main remark concerns the **formatting** of the dissertation. It would be beneficial to ensure consistent numbering and organization of figures and tables in the three chapters. For example, on page 55, Table 7 is titled “*Number of Museums in Bulgaria for the Period 2014–2019*,” whereas the table itself covers the period “2014–2023.”

It is also necessary to **indicate data sources** throughout. For instance, in Chapter Two, Section 3, the sources below Tables 16 and 17 are missing, even though the text clarifies that the data were systematized by the author. Similar omissions occur in Chapter Three, Section 1 (Tables 18–35 and Figures 16–20) and Section 2 (Figures 24–59), where, for example, Figure 52 on page 180 should be numbered **Figure 53**, as indicated on page 6 in the list of figures and tables.

It would also be positive if each chapter concluded with a summary of key findings.

I recommend that the doctoral candidate continue publishing the results of her research in **reputable international peer-reviewed and indexed journals**, which would help promote her original ideas within the scientific community.

Question to the candidate:

1. *In your opinion, what are the main development perspectives for museum tourism given the available resources of so-called specialized (thematic) museums in Bulgaria and abroad?*

IV. Conclusion

I can state with confidence that the presented dissertation is the **independent work of the doctoral candidate**, distinguished by high academic value and original scientific-applied character. It fully meets the requirements of the Law for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the internal regulations of **SWU “Neofit Rilski,” Blagoevgrad. Simana Zdravkova Markovska** possesses the necessary qualities, professional experience, and competencies to conduct independent scientific research.

Based on the indisputable scientific contributions and the significant scientific and practical value of the dissertation, **I express my positive opinion** and propose to the **Honorable Members of the Scientific Jury** to vote in favor and decide to award the candidate the **educational and scientific degree “DOCTOR”** in professional field **3.9 “Tourism,”** scientific specialty **“Economics and Management of Tourism.”**

Date: 10.11.2025

Member of the Scientific Jury:

Prof. Dr. Stefan Kirilov

(Signature)